

Předseda Senátu Miloš Vystrčil ke zprávě za 14. funkční období

9.10.2024 - | Senát PČR

Vážená paní předsedající, vážené kolegyně senátorky, vážení senátoři, dámy a pánové,

vy jste všichni Zprávu předsedy o činnosti Senátu ve 14. funkčním období ve formě podkladového materiálu obdrželi. Ten podkladový materiál obsahuje 21 stránek. Pokud by si ho lidé přečetli, viděli by, co všechno obsahuje činnost českého Senátu, senátorek a senátorů. Já bych, pokud bych věřil tomu, že si to všichni přečtou, mohl skončit. Protože si myslím, že spíše tomu tak není, rozhodl jsem se, že k tomu podkladovému materiálu několik málo slov řeknu, protože jsem přesvědčen, že je správné, pokud nepodceňujeme tzv. skládání účtů, pokud řekneme, proč tady jsme, k čemu tady jsme, co vlastně děláme. Do jisté míry je možná škoda, že, bych řekl spíše, z nějaké skromnosti nebo to, že máte v povaze většinou efektivně pracovat a příliš nezdržovat, tady zazněly třeba jen části zpráv některých komisí nebo delegací, protože například jenom to, co říkala paní senátorka Miroslava Němcová, co tam za práci naše delegace v Radě Evropy odvádí, stojí za zmínku. Je to nesmírně důležité.

Proto já tady možná ani ne tolik pro vás, ale zejména pro veřejnost, která je ochotna poslouchat, co se v českém Senátu děje, pár věcí připomenu, nebo se je pokusím dát do souvislostí, které si myslím, že bychom měli znát. Pokud je budeme znát, možná více budeme rozumět tomu, k čemu vlastně Senát máme. Možná se nadále bude zvyšovat naše důvěryhodnost, která, byť pomalu, tak roste, také možná se bude zvyšovat vědomí o potřebnosti českého Senátu.

Když se do té zprávy podíváme, vidíme, že práce senátora, senátorů a senátorek není jenom o tom, že sedí v tomto sále, buď hlasuje pro, nebo proti zákonům či jiným tiskům, ale že to je mnoho další práce, která souvisí s projednáváním spousty dalších tisků, které nejsou zákony, týkají se našeho fungování v EU, týkají se mezinárodních smluv, týkají se různých výročních zpráv a různých dalších aktuálních otázek. Pak se to týká také veřejných slyšení, týká se to naší parlamentní diplomacie, našeho nastavování vztahů se sousedy, se zahraničními zeměmi, a to nejen z Evropy, ale z celého světa; a to všechno je součástí práce senátorek a senátorů. V rámci toho máme plnit roli Senátu. O té roli Senátu se docela obtížně hovoří, někdy je obtížné pochopit, kde vlastně je jádro té role. Pokusím se to tady aspoň trochu shrnout, aby to zaznělo, aby ti, co to chtějí slyšet, chtějí o tom přemýšlet, to mohli slyšet a mohli o tom přemýšlet.

První role Senátu souvisí s tím, že v našem ústavním systému máme roli v podstatě poradní, z hlediska schvalování zákonů, z hlediska toho, co se v této zemi děje. Vrcholem naší poradní role je to, že můžeme vrátit zákon do sněmovny, kde si sněmovna potom rozmyslí, zda máme či nemáme pravdu. Je na ní potom, zda nám dá nebo nedá za pravdu. Obecně platí, že zhruba v 50 procentech případů nám za pravdu dá. To znamená, polovina zákonů, které vracíme nazpátek do sněmovny, je akceptována v té podobě, jak my to navrhuje. To znamená, polovinu z těch zákonů, které vracíme, jsou toho typu, že nám dá sněmovna za pravdu, že ta naše oprava byla správná.

Ale tohle je vlastně jenom vrchol té poradenské činnosti, protože samozřejmě spousta podnětů zaznívá i v rámci různých diskusí – ve výborech, v komisích i na plénu. Rozumný ministr, který nás prosí, abychom jeho zákon schválili, protože tam má spoustu důležitých věcí, o kterých potřebuje, aby bylo hned rozhodnuto, aby mohly hned platit, tak si zároveň ty připomínky, které jsou pravdivé, pamatuje, zapisuje a v další novele zákona je potom do ní propíše. To potom už není věcí, o které by

se dalo říct, že je evidentní, že to udělal nebo způsobil Senát. To už je tak, že ty naše zkušenosti se potom buď promítají, nebo nepromítají, tu více či méně, podle osvícenosti těch, co nás poslouchají, do dalšího legislativního procesu či chování naší země v oblasti zahraničních vztahů, do mezinárodních smluv a třeba i do konkrétní činnosti, jako je například fungování stavebních úřadů a podobně. To všechno je rolí Senátu a lidí, kteří tady pracují, protože mají životní zkušenost, kterou tady předávají. To je ta role poradní. Ta role, kdy my upozorňujeme, varujeme, měníme nebo navrhuje.

Ta druhá role je role strážce. To znamená, jsou věci, které se bez nás nemůžou stát a nemůžou změnit. To znamená, kdybych to měl k něčemu přirovnat, tak těch přirovnání existuje zase více. Jedno z možných je, že jsme jakousi závorou, která brání tomu, abychom vjeli v protisměru do jednosměrné ulice. Bez nás se v protisměru do jednosměrné ulice nedá vjet. Všichni víme, co by se mohlo stát, kdyby do jednosměrky v protisměru vjelo auto. Bez nás to nejde. To, že ta závora tady existuje, to se úplně nejhůř vysvětluje, všichni vědí, že ta závora existuje, tak zpravidla se do té jednosměrky z druhé strany neodvážejí vjet. Vy vlastně nikdy nebudete vědět, zda by tam jezdili nebo nejezdili, kdyby Senát neexistoval, kdyby tam ta závora nebyla. Tato užitečnost toho Senátu ve smyslu toho, že si někdo netroufne měnit volební řády, že si netroufne měnit ústavu, že si netroufne měnit ústavní zákony, že si netroufne měnit systém parlamentní demokracie, který máme nastavený, je neviditelná, ale přitom nesmírně silná a nesmírně důležitá. Stačí se podívat okolo nás, kde Senát nemají, jak to tam vypadá, když tam ta závora, ta stráž není, neexistuje, co všechno si tam potom troufnou. To je věc, kde vy, když existujete jako ta stráž, vlastně nemůžete dokázat, že jste užiteční, protože ty věci se nedějí, kdy vy můžete vstoupit do té obrany. Omlouvám se, že to tady tak podrobně vysvětluji, ale těch příležitostí příliš není. Většinou se zdá, že to nikoho nezajímá, spíše nás dnes zajímají jiné, méně důležité, ale přitom třeba na dívání, na podívání zajímavější věci. To je ta role toho strážce, té závary, toho, jak říkal Petr Pithart, první předseda Senátu, toho hasičského přístroje nebo té pojistky. Jsem přesvědčen, že toto plníme velmi dobře, že ten způsob, jakým senátorky a senátoři vystupují, velmi napomáhá tomu, že nikdo z druhé strany do té jednosměrky zaplatpánbůh zatím v ČR nejezdí.

Ta třetí role Senátu, která zase, bych řekl, podle mého názoru, že za poslední dva roky je plněna opět velmi dobře, je ta role ochránce. Tam ty role jsou dvojí. První je, že každý senátor, a my máme, teď odbočím, ale je to důležité, ten třítydenní cyklus našeho jednání, jeden týden je senátor ve svém regionu a pracuje pro region, kde je zvolen, kde komunikuje, jedná, řeší spoustu případů, druhý týden je výborový, bylo asi, já nevím, několik stovek zasedání komisí a výborů, na které se senátoři a senátorky připravují, které jsou předzvěstí, předpřípravou pro pléna, a třetí týden je ten týden plenární, to je ten třeba dnešní týden, kdy jednáme a připravujeme se na ta jednání v klubech. To znamená, jeden týden v regionu, jeden týden příprava na jednání v komisích a výborech a jeden týden to vlastní plénum. Takhle to běží pořád dokola. Přesně to vychází, protože těch schůzí za ty dva roky bylo 29. To znamená, každý ten týden ten senátor nebo senátorka mají dostatek práce, mnohem víc, než mohou zvládnout, pokud by chtěli zvládnout všechno. Tak to je. Víme, že to tak je. Ale bohužel se nám nedaří to vysvětlit ostatním, protože mají pocit, že to tak není, že to je všechno jinak. To je ta role poslední, ta ochránářská, která souvisí s tím, jak máme ten týden nastavený, a my roli toho ochránce plníme jednak v tom regionu, kde, pokud vás tady vidím, každý z vás řešil, jak je možné, že nějaké instituci, nějakému občanovi ještě neodpověděla státní moc, jak je možné, že v tomto případě něco nefunguje a nikdo se lidem neomluvil, jak je možné, že tady ještě pořád není osazena ta značka, která brání tomu, aby tam lidé nevstupovali a nebyli ohroženi, jak je možné, že nějaké chráněné území je chráněno způsobem, který brání rozvoji té obce, a nemá to žádný důvod... To všechno řeší senátorky a senátoři, zejména v tom týdnu regionálním. Potom je tam ta druhá role, a to je ta role ochrana základních principů, na kterých je ta země postavena. Ta ochrana lidských práv a svobod, ochrana ústavnosti. A to se neděje jenom tehdy, když sedíme v tomto Senátu. To se děje tím, jak vystupujeme, kam jezdíme, co říkáme, jaká usnesení přijímáme. Tak se na ně podívejte.

To je jasná ochrana lidských práv a svobod. To je jasná ochrana ústavnosti. To je jasná ochrana parlamentní demokracie, kterou nemají zdaleka všude tak vyspělou, jak máme my. To je ta role ochránce. Je na každém, aby si sám zpytoval, do jaké míry tyto tři role plní, sám jako senátor nebo senátorka, do jaké míry to plní celý Senát.

Já za sebe za ty dva roky jsem přesvědčen, že samozřejmě máme rezervy, všichni mají rezervy, mohli bychom být lepší, mohli bychom ještě více věcí dělat podrobněji, poctivěji, intenzivněji, na druhé straně jsem přesvědčen, že té roli vzhledem k tomu, jak se chová okolí k nám, jakým způsobem nás respektuje, dostáváme velmi dobře. Já vám za to chci velmi poděkovat. To, že tomu tak je, je vaše zásluha, zásluha toho, jak se tady k sobě chováme, s respektem, slušně a s tolerancí. To je velká deviza. Mimochodem, ta role ochránce je i role ochránce nějaké slušnosti, nějaké politické kultury a nějakého způsobu jednání a chování. Tady opět si myslím, že rozhodně český Senát za poslední dva roky jednoznačně obstál.

Tolik moje zpráva, respektive komentář k té naší činnosti, kterou jsme za ty dva roky společně absolvovali. Na závěr to vždycky tak bývá, že se také děkuje a oceňuje se činnost lidí, kteří třeba už nebudou mít možnost na půdě Senátu, ale věřím, že někde jinde nadále budou pracovat pro tuto zemi, ať jako podnikatelé nebo jako jinde angažovaní veřejní činitelé. Proto chci všem senátorům a senátorkám, kteří už s námi do toho dalšího funkčního období nenastoupí, poděkovat za tu práci. Dílem je to jejich osobní rozhodnutí, dílem je to způsobeno tím, že neuspěli v senátních volbách. Ale takový je život... Jedna z nejdůležitějších věcí, kterou můžeme zažít, je porážka, ze které se poučíme, nebo neúspěch, který potom nás vede k dalším úspěchům. Chci poděkovat za to, že tady s námi dva roky podle mě úspěšně plnili roli českého Senátu. Velmi si toho vážím.

Potom chci poděkovat také Kanceláři Senátu za to, jakým způsobem servisují činnost senátorek a senátorů, protože jdeme po cestě, která je plná nových technologií. Zdá se mi, že byť třeba někdy nepostupujeme tak rychle, jako bychom mohli, tak možná je to někdy správné, protože jedna z věcí, která je zásadní pro to, abychom mohli dělat dobře politiku, je, že si zachováváme zdravý rozum, že jsme kritičtí k tomu novému, co přichází, a nejdříve třeba chvíli počkáme, než některé věci aplikujeme. Senát je v tomto směru konzervativní, měli bychom být ale konzervativní zdravě a neměli bychom to dělat takovým způsobem, že nebudeme přijímat žádné novinky.

Děkuji za pozornost.

<https://www.senat.cz/zpravodajstvi/zprava.php?id=3803>